

VI. I. 6 Vasištha mluví o nebezpečnosti mylných představ.

VASIŠTHA pokračoval: Ó Rámo, jsi mi drahý, proto ti Pravdu vyložím ještě jednou, pozorně naslouchej. Abys však mohl naslouchat, musíš přijmout existenci rozmanitosti. Tvé Vědomí se rozšíří a Pravda, kterou vysvětlím, zachrání před utrpením i ty, kteří nejsou plně probuzeni.

Nevědomý člověk zakouší mylnou představu, že tělo je Já, a vlastní smysly se mu stanou nejhoršími nepřáteli. K člověku, který je obdařen poznáním Já a chápe Skutečnost, jsou smysly naopak přátelské, neničí ho, ale přinášejí mu spokojenost. Kdo vůči fyzickému tělu a jeho funkcím pocítuje nechuť, ten o tělo nepečuje a přivolá na něj utrpení.

Já není ovlivněno tělem a tělo se nijak nevztahuje k Já. Tělo a Já jsou jako světlo a tma. Já, které je za všemi proměnami a špatnostmi, nevzniká ani nezaniká. Cokoli se děje, děje se tělu, které je netečné, nevědomé, neschopné vnímat, omezené, nevděčné a podléhající zkáze. Ať tomu tak je. Ale jak by mohlo tělo skrze smysly či mysl někdy pochopit věčné Vědomí? Považujeme-li jedno za skutečné, druhé zanikne. Je-li povaha těla a Vědomí odlišná, jak by mohlo být stejné jejich prožívání bolesti a radosti? Když nejsou a ani nemohou být v žádném vzájemném vztahu, jak by mohly společně existovat? Objeví-li se jedno, druhé mizí, objeví-li se denní světlo, mizí noční temnota. A tak jako se stín nikdy nezahřeje, tak se poznání Já nikdy nestane neznalostí Já.

Brahman, což je Skutečnost, se nemůže stát neskutečným, třebaže si je člověk vědom rozmanitosti. A tělo zase nemůže nikdy získat povahu neomezeného Vědomí. Ačkoli je Já všudypřítomné, nelze jej tělem nijak ovlivnit. Proto tak jako prostor není ovlivněn pohybem vzduchu, který je v něm, tak neomezené Já není ovlivněno stavy, které patří tělu, tedy stářím a smrtí, bytím a ne-bytím, radostí a bolestí. Třebaže lze v důsledku mylného chápání všechna těla pozorovat, zjevují se v jediném neomezeném Vědomí jako vlny na hladině oceánu. Podobně jako neklid a rozmanitost odrazů Slunce v několika zrcadlech nijak neovlivní samotné Slunce, tak i rozmanitost a zdánlivost jevů náleží prostředníku, který odráží. Skutečnost neboli neomezené Já tím není ani trochu ovlivněno.

Jakmile je pochopena Pravda o Já, představa nevědomosti okamžitě zmizí.

VASIŠTHA pokračoval: Správné pochopení těla a Inteligence, jež v těle přebývá, dovoluje člověku porozumět celému stvoření v jeho hmotném i duchovním aspektu stejně snadno jako prohlížet si předměty osvětlené lampou. Mylné představy, které nemají žádný základ, se v nitru člověka objeví a rozvinou jen tehdy, není-li tu správné pochopení. Pokud chybí světlo pravého poznání, je člověk zmatený mylnými představami, které v něm vzniknou, a je zmítán sem a tam, jako stéblo trávy ve větru.

Bez přímé zkušenosti, tedy bez přímého pochopení kosmické Inteligence se smysly snaží o uchopení objektů a mylně se domnívají, že spojení s objekty vyústí ve smysluplný prožitek. Neomezená a nevyčerpatelná Inteligence neboli neomezené Vědomí sice přebývá ve všem, avšak chybí-li poznání Já, pak se tato Inteligence jeví jako nevědomá si sebe sama, a tudíž omezená.

Životní síla se vším, co k ní patří, zde pracuje jen proto, aby dodávala energii pro pohyb a změny, patřící k životu, žádný jiný důvod tu není. Bez poznání Já je veškeré mluvení a halasění, jímž se lidé zabývají, jako zvuk zbraní! Nepřináší nic dobrého, ale naopak vede nevyhnutelně k destrukci a zániku. Nevědomí lidé se radují z plodů své práce a netuší, že si zdřímli na kameni, který bude brzy žhavý.

Držet se společnosti nevědomých hlupců je jako sedět na stromě, který má být vzápětí poražen. Ať se snažíš udělat pro takové lidi cokoli, je to, jako bys švihal prutem do vzduchu. Když jim něco věnuješ, je to, jako bys to hodil do bláta. Mluvit s nimi má stejnou odezvu, jako když pes štěká na Měsíc.

Zdrojem všech problémů a neštěstí je nevědomost ohledně Já. Ó Rámo, řekni mi, zda je tu jediný problém, který by nevznikl z nevědomosti. Celé stvoření je nevědomostí prostoupeno a udržováno. K nevědomému člověku opakovaně přichází trápení a jen zřídkakdy radost. U člověka neznalého Já nikdy nepřestanou pracovat zdroje utrpení, jakými jsou tělo, majetek či rodina. Nevědomost člověka pevně přesvědčeného, že tělo je Já, nikdy neskončí. Jak by v něm mohlo vzejít pravé poznání Já? Dokud vládne nevědomost, upadá člověk znovu a znovu do neštěstí a nepřestává trpět. Chladivé paprsky Měsíce jsou pro něj jedovatými výpary. Brány pekla jsou doširoka otevřené a těší se, až ho uvítají.

VASIŠTHA pokračoval: Jen z pohledu hlupáka může nebezpečná popínavá rostlina, jakou je žena, přinést květy těkajících pohledů a zářivých úsměvů. Jen v srdci hlupáka může vyrůst nebezpečný strom posedlosti, skýtající příbytek početnému ptactvu špatných sklonů. Uprostřed lesa jeho nečistého srdce zuří neustále oheň nenávisti. Jeho mysl je zaplavena žárlivostí, která podporuje šíření plevelu destruktivního odsuzování druhých. A jedinou květinou, kterou jeho srdce zná, je závist, na niž usedají včely nekonečných obav a starostí.

Pro takové nevědomce je určena smrt. Narození a dětství přejde do mládí, mládí přejde do stáří a stáří skončí smrtí. To vše nevědomí lidé opakovaně prožívají. Nevědomý člověk je jako vědro přivázané na provaze zvaném svět. Chvíli je ponořen do hluboké studně zvané *samsára* a pak zase vytažen nahoru. Oceán projeveného světa je pro mudrce jako otisk stopy telátka, ale pro nevědomce je to nepochopitelné a nekonečné moře utrpení. Tak jako se nemůže osvobodit ptáček zavřený do klece, tak nemůže uniknout z pout omezenosti nevědomý člověk oddaný naplňování svých tužeb. Mysl nevědomého člověka je zatemněna

sklony a podmíněnostmi, jichž se zdá být bezpočet, a není schopna jasně vidět otáčející se kolo života a smrti.

Nevědomý člověk je chycen a držen v omezenosti, protože jeho vlastní posedlost rozprostírá po světě síť iluzorních vztahů. Malým kouskem svého masa, tedy svýma očima, pozoruje hlupák malé části země, jež považuje za hory, jezera, lesy a města. Nevědomost je mohutný strom napřahující do všech směrů své větve, iluzorní objekty. Ve stromě nevědomosti hnízdí bezpočet ptáků neboli zážitků potěšení. Listy stromu představují jednotlivá zrození člověka, poupata jeho činy, květy jeho majetek a plody jeho zásluhy i omyly.

Nevědomost je jako Měsíc vycházející ve chvíli, kdy zapadne Slunce moudrosti. Opakovaná zrození jsou jako paprsky Měsíce a nevědomost je původcem všech nedokonalostí a pochybení. Měsíční paprsky skýtají opojný nápoj podmíněností a zvyků, jímž se živí ptáci tužeb a nadějí. V temnotě nevědomosti je nevědomý hlupák přesvědčen o tom, že štěstí a radost nalezne v objektech světa.

Zdánlivá svůdnost objektů je způsobena nevědomostí. Všechny objekty jsou totiž omezené a dočasné, mají svůj počátek i svůj konec.